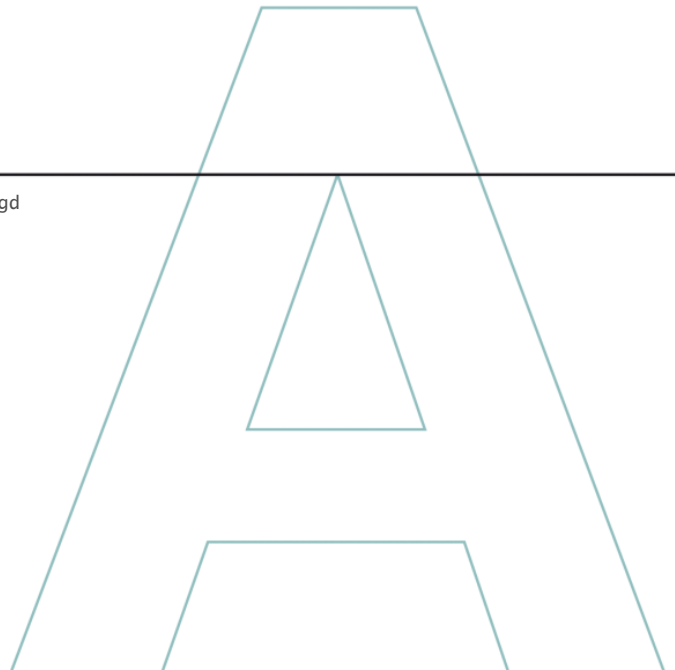

Advies

DATUM 11 juni 2018
VOLGNUMMER 2017-2018/9

COMMISSIE Commissie voor Jeugd

JKP krijgt meer reliëf maar mag integraal karakter niet verliezen

Bij de recente bespreking van het tussentijds rapport van het Jeugd- en Kinderrechtenbeleidsplan (JKP) 2015-2019 in het Vlaams Parlement uitten zowel de Vlaams minister van Jeugd als de leden van het Vlaams Parlement de wens om het JKP om te vormen tot een meer actiegericht plan. Ook het Kinderrechtencommissariaat stelde in zijn advies bij het tussentijds rapport dat het JKP een volwaardig en slagkrachtig beleidsinstrument moet worden met aandacht voor concrete doelstellingen, indicatoren, planning en gepaste budgetten¹.

Op voorstel van minister van Jeugd keurde de Vlaamse Regering op 18 mei 2018 het ontwerpbesluit over het jeugd- en kinderrechtenbeleid² principiële goed. Dat ontwerpbesluit voert een aantal wijzigingen door die van het JKP een meer actiegericht plan moeten maken. De minister vroeg in een schrijven van 22 mei 2018 om advies van het Kinderrechtencommissariaat.

Het Kinderrechtencommissariaat kan zich scharen achter de voorgestelde aanpassingen van het JKP.

- Het Kinderrechtencommissariaat waardeert het tweesporenbeleid dat het ontwerpbesluit naar voor schuift. Het JKP krijgt meer reliëf door prioritaire doelstellingen te formuleren én het JKP behoudt het integraal karakter dankzij jaarlijks overleg tussen 'iedere' minister van de Vlaamse Regering en de jeugd- en kinderrechtenactoren om de beleidsnota en -brieven voor te bereiden.

¹ Kinderrechtencommissariaat, Advies *Geef gehoor aan aanbevelingen van VN-Kinderrechtencomité*, 2016-3017/5, www.kinderrechtencommissariaat.be/advies/geef-gehoor-aan-aanbevelingen-van-vn-kinderrechtencomite.

² Vlaamse Regering, *Besluit van de Vlaamse Regering betreffende het jeugd- en kinderrechtenbeleid*, www.vlaanderen.be/nl/nbwa-news-message-document/document/09013557802379d5.

- We waarderen de keuze om voor elke prioritaire doelstelling een projectplan op te stellen. Dit moet toelaten om deze doelstellingen beter en gemakkelijker te realiseren, te monitoren en te evalueren.
- Het tussentijds rapport zal in de toekomst aandacht besteden aan tekortkomingen. Dit kan er mee voor zorgen dat de tussentijdse rapportage een echt werkinstrument wordt voor het beleid.
- Het JKP krijgt een budgettaire vertaling. Elk projectplan vermeldt de budgetten die ervoor worden vrijgemaakt. Hiermee komt het JKP meer tegemoet aan de vraag van het VN-Kinderrechtencomité.
- Het is een goede zaak dat het JKP blijft gaan voor een participatieve aanpak.

Anderzijds suggereren we om het tweesporenbeleid explicieter in het ontwerpbesluit op te nemen.

- Artikel 2 van het ontwerpbesluit spreekt over ‘maximum vijf prioritaire doelstellingen’. We suggereren om dit te vervangen door ‘minimum vijf prioritaire transversale doelstellingen’.
- Artikel 6 stelt dat er jaarlijks overleg komt tussen iedere Vlaamse minister en de jeugd- en kinderrechtencoren om de beleidsnota en de beleidsbrieven voor te bereiden. We hopen dat dit resulteert in duidelijke aandacht voor die maatregelen die kinderen en jongeren betreffen in elke beleidsnota en -brief.

1. Vraag naar slagkrachtig JKP dringt zich al lang op

Vlaanderen is de voorbije twee decennia een internationaal voorbeeld geweest als het gaat om het ontwikkelen van beleidsinstrumenten die de implementatie van het kinderrechtenverdrag moeten verzekeren. Naast de beleidsplannen, zijn er onder meer de aanspreekpunten jeugd- en kinderrechtenbeleid en de kind- en jongereneffectrapportage (JoKER). Ondanks de vele inspanningen die de voorbije jaren geleverd zijn door jongeren, professionals en beleidsmakers, toont de praktijk aan dat een volwaardig jeugd- en kinderrechtenbeleid vormgeven tot op vandaag geen sinecure is. Zo tonen de bestaande evaluaties van de beleidsinstrumenten aan dat hun impact tot op vandaag te beperkt is.

Dat geldt zeker voor de JoKER, maar in wezen ook voor het JKP. De opmaak van zo een plan is intensief en betreft een hele waaier van actoren. Dat is positief en zorgt voor interessante dynamieken. Alleen is het bijzonder jammer dat het participatieve karakter, eigen aan de opmaak van het plan, niet doorgetrokken wordt naar de verdere opvolging, evaluatie en monitoring. Illustratief hiervoor zijn de eind- en tussentijdse rapportages die telkens ook aan het Vlaams Parlement worden overgemaakt. Vroeger kreeg het parlement ieder jaar een stand van zaken, nu is dat beperkt tot twee. Dat is op zich niet zozeer een probleem. Vlaanderen heeft veel beleidsplannen en het is begrijpelijk dat bij de evaluatie van deze plannen de planlast zoveel mogelijk dient beperkt te blijven. Het probleem ligt wel bij de inhoud van de tussentijdse en eindrapportages. We stellen vast dat ze vooral een overzicht geven van de uitgevoerde acties. Dat is zeker zinvol. Het brengt aan het licht voor welke kinderrechendoelstellingen en acties de overheid blijft gaan, welke acties gerealiseerd, bijgestuurd of stopgezet zijn. Toch volstaat een stand van zaken van de uitgevoerde acties niet. Waarom bijvoorbeeld geen cijfers of indicatoren opnemen die ons informeren over de voortgang of uitdagingen die op ons afkomen? Waarom geen informatie over het aantal bereikte kinderen en jongeren opnemen? Waarom niet duidelijker inzoomen op de verbeterpunten in het jeugd- en kinderrechtenbeleid? Doorheen het rapport worden bovendien sporadisch budgetten vermeld die aan specifieke acties of projecten verbonden zijn, maar een volledig budgetoverzicht ontbreekt. Het maakt dat deze vorm van rapporteren weinig waardevol is.

Het betekent ook dat meteen bij de opmaak van de beleidsplannen meer expliciete keuzes moeten worden gemaakt op het vlak van planning, monitoring en budgetten. Alleen een voldoende concreet en planmatig sterk JKP kan het leven van kinderen en jongeren in Vlaanderen ten goede verbeteren.

2. VN-Kinderrechtencomité reikt kapstokken aan voor JKP

Voor het VN-Kinderrechtencomité en het Kinderrechtencommissariaat horen de rechten van kinderen de sporen te zijn waarop het jeugd- en kinderrechtenbeleid rijdt. In de laatste slotbeschouwingen van het VN-Kinderrechtencomité bij het Belgische rapport van 2010, vroeg het Comité aan België om een meer slagkrachtig actieplan en een grotere aandacht voor monitoring. Voor het Comité is een actieplan pas slagkrachtig als het bestaat uit concrete doelstellingen, indicatoren, tijdschema's en gepaste budgetten. Een monitoring en follow-upmechanisme moet de vooruitgang en uitdagingen in kaart brengen.

3. Tweesporenbeleid in ontwerpbesluit biedt kansen

Artikel 2 van het ontwerpbesluit geeft aan dat voortaan vijf prioritaire doelstellingen de basis zullen vormen van het JKP. Deze komen tot stand op basis van de omgevingsanalyse en na overleg met de reflectiegroep jeugd- en kinderrechtenbeleid. Tegelijk stelt artikel 6 dat er jaarlijks overleg komt tussen iedere Vlaamse minister en de kinderrechten- en jeugdactoren om de beleidsnota en de beleidsbrieven voor te bereiden en de effecten van specifieke beleidsinitiatieven op kinderen, jongeren en hun rechten in te schatten.

Het Kinderrechtencommissariaat beoordeelt dit tweesporenbeleid in het nieuwe JKP als positief. Een goed JKP neemt alle beleidsdomeinen die voor kinderen en jongeren van belang zijn mee in rekenschap, maar brengt reliëf aan.

Het is belangrijk dat de Vlaamse Regering een gedragen keuze maakt voor die thema's waar men binnen elke nieuwe legislatuur speerpunten van wil maken in het beleid ten aanzien van kinderen en jongeren. Deze collectieve gedragenheid is ontzettend belangrijk. Er moet, net zoals dit op lokaal niveau gebeurt in de kindvriendelijke gemeenten en steden, een uitgesproken engagement zijn van de voltallige Regering om samen van deze doelstellingen werk te maken. Wanneer men bijvoorbeeld de aanpak van kinderarmoede als beleidskeuze naar voren schuift, dan moeten daaraan concrete acties gekoppeld zijn in onderwijs, welzijn, gelijke kansen, wonen, ...

Anderzijds mist het Kinderrechtencommissariaat in het ontwerpbesluit een meer duidelijke explicitering van het tweesporenbeleid.

3.1. Beter 'minimum' vijf prioritaire 'transversale' doelstellingen

Onder de vijf prioritaire doelstellingen begrijpen wij vijf prioritaire 'transversale' doelstellingen en de mogelijkheid om meer dan vijf prioritaire doelstellingen naar voren te schuiven wanneer de Vlaamse Regering dat noodzakelijk acht.

In die zin zou het ontwerpbesluit beter spreken van ‘*minimum* vijf prioritaire *transversale* doelstellingen’ in plaats van ‘maximum vijf prioritaire doelstellingen’, zoals gesteld in artikel 2. Het zou spijtig zijn dat de Vlaamse Regering gedwongen wordt een keuze te maken tussen prioriteiten, enkel en alleen maar omdat het besluit een maximum aantal prioriteiten oplegt.

3.2. Expliciete aandacht voor kinderen en jongeren in beleidsnota en -brieven?

We waarderen de verplichting voor iedere minister van de Vlaamse Regering tot een jaarlijks verticaal overleg met de belangrijkste stakeholders van het jeugd- en kinderrechtenbeleid ter voorbereiding van de beleidsnota en beleidsbrieven (artikel 6). Deze beslissing kan ertoe bijdragen dat het kinderrechtenperspectief zich sterker verankert in alle Vlaamse beleidsdomeinen. Onder het overleg met iedere Vlaamse minister begrijpen wij een overleg dat resulteert in beleidsbrieven en beleidsnota’s die duidelijk de aandacht voor de maatregelen die kinderen en jongeren betreffen expliciteren. In het ontwerpbesluit missen we garanties die de doelstelling van het overleg tussen iedere Vlaamse minister en de kinderrechten- en jeugdactoren expliciteren.

4. Projectplan per prioritaire doelstelling zorgt voor slagkracht en budgetoverzicht

Artikel 3 van het ontwerpbesluit verduidelijkt hoe elk van de prioritaire doelstellingen dienen vertaald te worden naar een projectplan. Dit projectplan bevat naast een concrete operationalisering van de doelstelling onder meer ook resultaatsindicatoren, het olijstjen van acties en een overzicht van de nodige budgetten om deze acties te realiseren.

Het Kinderrechtencommissariaat is tevreden dat met de voorgestelde werkwijze eindelijk tegemoet wordt gekomen aan de al lang geformuleerde aanbevelingen van het VN-Kinderrechtencomité. Wie doelstellingen formuleert, moet ook bepalen hoe deze gerealiseerd zullen worden en welke budgetten hieraan gekoppeld dienen te worden. Dit is op dit ogenblik een van de grootste pijnpunten van het JKP. Vandaag worden budgetten slechts sporadisch vermeld. Je maakt geen plannen als je tegelijk niet kan aangeven welke middelen beschikbaar zijn om deze plannen mogelijk te maken. Tegelijk dienen alle doelstellingen en concrete acties gepaard te gaan met duidelijke outputindicatoren. Er zijn de voorbije jaren op Vlaams en federaal niveau inspanningen geleverd om tot heldere kinderrechtenindicatoren te komen. Het is belangrijk hier te blijven op inzetten.

Ook de installatie en de samenstelling van de stuurgroep per prioritaire doelstelling juichen we toe. De stuurgroep zal niet alleen per prioritaire doelstelling een plan opmaken, maar zal het ook opvolgen. Om de zes maanden komt de stuurgroep samen.

5. Tussentijds rapport met aandacht voor tekortkomingen

Artikel 4 van het ontwerpbesluit bepaalt de wijze waarop het Vlaamse jeugd- en kinderrechtenbeleid geëvalueerd wordt. Het is positief dat het tussentijds rapport voortaan ook aandacht zal schenken aan de tekortkomingen in het beleid en de wijze waarop de Vlaamse Regering ze zal verhelpen. Samen met het Vlaams Parlement³ is het Kinderrechtencommissariaat al lang vragende partij om niet enkel te focussen op de gerealiseerde acties maar ook aandacht te schenken aan de tekorten en de moeilijkheden waaraan de Vlaamse Regering kan tegemoetkomen.

6. Participatieve aanpak blijft belangrijk

Artikel 5 van het ontwerpbesluit verduidelijkt de rol van de reflectiegroep jeugd- en kinderrechtenbeleid in het proces bij het tot stand komen van een JKP. De reflectiegroep speelt een belangrijke rol bij het horizontale overleg over het Vlaamse jeugd- en kinderrechtenbeleid. Daarnaast stelt artikel 6 van het ontwerpbesluit dat iedere Vlaamse minister jaarlijks met belangrijke stakeholders 'jeugd en kinderrechten' in overleg moet gaan bij het opstellen van de beleidsnota en de beleidsbrieven.

Het Kinderrechtencommissariaat waardeert de inspanningen van de Vlaamse Regering om zich te laten inspireren en adviseren door de verschillende actoren binnen het jeugd- en kinderrechtsenveld. Zij houden allen een vinger aan de pols van wat door kinderen en jongeren belangrijk wordt geacht. Het is essentieel dat de keuze voor de prioritaire beleidsthema's mee door kinderen en jongeren wordt gestuurd. Het ombudswerk van het Kinderrechtencommissariaat vormt daarbij een belangrijke inspiratiebron, maar ook organisaties zoals de Vlaamse Jeugdraad en de Vlaamse Scholierenkoepel wijzen ons op belangrijke thema's. Deze thema's moeten bovenaan de politieke agenda staan bij het uittekenen van een Vlaams jeugd- en kinderrechtenbeleid.

³ Voorstel van resolutie betreffende de optimalisering van het middenveld Kinderrechten, *Parl. St., Vl. Parl.*, 2012-13, nr 2003/1.